

voltes *pærmor* de muntar al cim» a Estoer, «*pærmor* de deslliurar la vaca tota la vacada s'arrincava» a Conat, i fins serveix per formar construccions d'infinitiu amb subjecte: «*pærmor* dels estivants menjar» ('perquè els estiuajants poguessin menjar') a la Bastida del Bulès; quasi pertot, doncs, apareix amb la *o* oberta i la *a* omesa, només a Bompàs vacillaven entre «lo bastiment fet *pær æmúr dæ* treballar el paper» i *pær mor o pær amor* (1960). Però no es cregui que no se senten frases semblants en altres parts del nostre domini: a Eivissa «*pær mor dæ taní áigu*» a St. Vicent de la Cala (1963).

En fi serà interessant d'observar aquí que aquesta locució no ha restat enterament estranya als castellans (veg. DCEC, s. v. *amar*, nota 1), i va passar des de bastant antic al basc, des dels més antics textos literaris: *ene amorekatik* traduïnt *propter me* en Leizarraga (1571), i *amoreak gatik* (en fonètica més analítica) ja es troba amb el sentit de «para que» en Axular (S. xvii) i en suletí cap a 1630 (Mitxelena, *Fon. HistVca.*, 120). Sant Vicent Ferrer va innovar-ho inclús fent-ne una conjunció: «Jhesuchrist te vol fer aquesta honor, *per amor com* has tenguda bona vida» (*Sermos* I, 274.22).

Amoreta [Cançó dels Tres Tambors: Milà, *Romllo.*, 25 175; Lab. 1839].

Amorós [fi S. xiii: «un sguardava l'altre ab semblant *amorós*», Llull, *Blanquerna*, NCl. II, 40.26; «Pilat cert er' e erguyóls / e fo-ls plasant e *amorós*», *Lleg. Rim. de Sevilla*, v. 426]; recordem bells passatges del cançoner popular: «a Aragó hi ha una dama que és bonica com un sol / --- / ay *amorosa* Anna Maria, robadora de l'amor»,⁵ «lo front blanch y espayós / la cella del ull ben feta, / *amorosa* en el parlà, / qu'aixó és cosa de donzellas», *Romllo.*, 314A II.³⁵ Pren després el sentit de 'suau, tènue, afable': «vi *amorós* o delgat: vinum suave vel lene», *OPou, ThPu.*, 21; «don Francisco per alt lo trobarà, que em sembla que deu estar *amorós* com una corda d'espert», *MVayreda (Rec. Carlinada)*, cap. x, p. 163). *Amorosir* 'entendrir, ablanir' [Lab. 1839; escr. Renaix.: «asseguda al costat del llit amb una xicra de cordial a la mà, *amorosia* l'Adela els llavis del malalt», 1901, PCoromines, *La Dona Lletja* v, p. 178]; *amorosiment*, *amorosidor*; *amorositat*, *amorosia*; *amorosiu*, *-osivol*.⁴⁵

Amaror [Llull; «a tres anys que haja, la mare deu dir axí, *amarant*: —Mon fillet, veus ací raymet e panet e ---», St. Vicent F., *Serm.* I, 156.5] d'un subst. *amorança* potser deriva el verb ⁺*amorança(r)*, que s'usa a Benasc «templarse la temperatura cuando empieza a deshacerse la nieve»: *dan isto sol amoransará pronto* (Ferraz, p. 21), però potser encara és més versemblant que resulti d'una convergència del derivat d'*amor* amb *abonçar* (amb assimilació i dissimilació?); en un altre manuscrit benasquès d'anys endarre-⁵⁵ re llegixo *morança* «abonzar». *Enamorar* [tr. Llull, que també usà *enamorar-se*]; *enamorat* [c. 1300: «fo un rey / --- lo qual fo fort *enamorats*, / d'una donçela, per vertats», *Lleg. rim. de Sevilla*, v. 369], *enamorada* [S. xiii, *Cost. de Tortosa*];⁶ *enamoradis* [ja

en les prosificacions del *Llibre de les Dones* d'Eiximenis, mj. S. xiv: «qui veu sa muyller *enamoradica*, presumir pot que son fet vendria a pijor», *EntreDL* I, II.1]; *enamorament* [Llull]; *enamorança*. *Enamoriscar* [escr. Renaix.; s'usa també en el castellà de Cuba i de Canàries, Fdo. Ortiz, *Catauro*, p. 130].⁷

Enamorós [c. 1555]: «Bella, de vós só *enamorós*: / ja fósseu mia! / La nit y'l jorn quan pens en vós / mon cor *sospira*»,⁸ cobles «novament trobades» pel valencià Joan Timoneda. *Enamorivol*. *Desamar* [Llull]; *desama* (Jaume I); *desamable* i *-bilitat* [Llull]; *desamic* [Llull; i veg. supra]; *desamistat* [Ss. XIII-XIV, *Consolat*, Muntaner], *desamistança*; *desamor* [S. XIII, Jaume I, Llull], *desamorat*, *-orit*, *desamorós*; *desenamorar* [Llull].

Cpr.: *Amaficar* i *amaficació* [Llull]. *Amorificar* [id.].

¹ «*Aimi, aimi, aimi*, deus! / amoretes m'ocient», en una cançó ja molt antiga de la zona franco-occitana, Bartsch, *Altfranz. Romanzen und Pastouellen*, Leipzig, 1870, 144; recordem el gran descabdellament pres en les *Cantigas d'Amigo*, autòctones però també influïdes pels trobadors occitans, a Galícia i Portugal, des del S. XIII (cf. Lang, *Liederbuch des Don Denis*, p. LXXI). — ² *Amicitias* no està encara testificat en cap text antic (no *ThLL*, *ALLG* I, 239, XIII, 1893, 330) sí en algun de medieval més aviat antic («ille tamen in nostra *amicitate persistit*», S. IX, *Cronicon Emilianense*, núm. 180). D'ací les formes de les cinc llengües d'Espanya i França. Llur evolució fonètica ha sorprès alguns, car en oc., cat. i cast. esperaríem sonorització de la primera *-r-* abans de la síncope (això, però, no és raó per postular un **AMICETIAS* amb contaminació de *societas*, com volia Ronjat, *Rom.* LIII, 230, idea ja insostenible vist que *societas* no degué pertànyer al llaf colloquial, puix que no ha deixat prole romànica), car realment formes com **amizdade* degueren existir pertot fora del francès del Nord, i foren substituïdes per formes en *-tat*, *-stat*, per reacció cultista i segons el model d'abstractes paral·lels en *-tat* i *-stat* (cf. cat. *malvestat*, on també ha de ser secundària la *-t-*, per anàlogues raons fonètiques), tal com *verdat* fos substituït més tard per *vertat*, *veritat*, etc. De fet aquella forma es documenta en castellà i portuguès arcaïcs, d'on amb simplificació consonàntica regular, el cast. ant. *amizad* i el port. *amizade* (però Beira *amezidade* < *amizedade*, Santos, *RForsch.* v, 171). — ³ És sabut que el femení és universal en oc. ant.; entre nosaltres resta tenaçment en la poesia popular fins a dates modernes: «si me volguésseu donà l'amor, jo us daré la meua / —L'amor no us la puc donà: / temps ha que la tinc promesa: / la tinc promesa a un soldat / qu'ha set anys qu'és a la guerra», Milà, *Romllo.*, 363C; «Al cap de los quinze días ya li destapan la cara: / aquí teniu *dols' amor*, aquí teniu la posada», mitjà S. xviii, romanç de Pau Gibert, Milà, *Romllo.*, 124A (I); es fa eco d'un ús poètic el valencià MGardea: «l'amor la pintaren cega, dita valenciana»,